

**ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**
KUOPIO

VERKOSTO

YHTEISTYÖ

DIALOGI

OSALLISUUS

TIIMITYÖ

YHDEN-
VERTAISUUS

TOIMINTAKERTOMUS 2024

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ ETELÄ- JA POHJOIS-SAVO

ETELÄ- JA POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISALUE

1.1.2018 Kuopion kaupunginkirjasto ryhtyi hoitamaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (660/2017) mukaisesti alueellista kehittämistehtävää toimialueenaan Etelä-Savon ja Pohjois-Savon yleiset kirjastot. Vuoden 2024 aikana alueellisen kehittämistehtävän hoitamisella on luotu edellytyksiä Savon yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Vuonna 2024 Etelä- ja Pohjois-Savon alueella oli yhteensä 57 toimipistettä: 26 pääkirjastoa ja 31 lähikirjastoa. Lisäksi alueella oli 3 lainausasemaa, 9 kirjastoautoa ja 2 monipalveluautoa.

Valtaosa alueen kirjastoista on pieniä: 26 pääkirjastosta 19 sijaitsee alle 10 000 asukkaan kunnassa. Vuoden 2024 tilastojen mukaan henkilötyövuosia oli Etelä-Savon kirjastoissa 82 ja Pohjois-Savon kirjastoissa 164, yhteensä 246 henkilötyövuotta (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2024). Välimatkaa pohjoisimman Sukevan ja eteläisimmän Suomenniemen kirjastojen välillä on suurinta tietä 326 kilometriä, joten alue on maantieteellisesti laaja. Koko Savon alueella oli vuonna 2024 yhteensä 31 kuntaa: Etelä-Savossa 12 ja Pohjois-Savossa 19. Suurimmat kunnat olivat Kuopio, Mikkeli, Savonlinna, Siilinjärvi, Iisalmi, Varkaus ja Pieksämäki.

Mäntyharjun kirjasto

Alueen kirjastoista laadittu verkostokartta toimintakertomuksen liitteenä.

Alueella on sekä kirjastokimppoja että kimppoihin kuulumattomia kirjastoja. Vuoden 2024 tilanteen mukaan Etelä-Savon kirjastoista Lumme-kimppaan kuuluvat muut paitsi Sulkavan ja Kangasniemen kirjastot. Lisäksi Pohjois-Savon kirjastoista Lumme-kimppaan kuuluvat Joroisten ja Varkauden kirjastot. Ylä-Savon Rutakko-kirjastoverkkoon kuuluvat Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti ja Varpaisjärven lähikirjasto, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Suonenjoki (syksystä 2024 alkaen), Sonkajärvi ja Sukevan lähikirjasto, Tervo, Vesanto ja Vieremä. Kaavin ja Tuusniemen kirjastot ovat osa Kuopion kaupunginkirjastoa. Hirvensalmen, Pertunmaan ja Puumalan kirjastot ovat osa Mikkelin seutukirjastoa. Siilinjärven ja Leppävirran kirjastot eivät kuulu kimppaan.

KEHITTÄMISTYÖN RAKENTEET

Savon AKE-tiimi suunnittelee ja toteuttaa käytännön kehittämistyötä. Vuonna 2024 tiimiin kuuluivat koordinaattori ja kolme informaatikkoa, jotka tekivät AKE-työtä osan työajastaan (60–80 %). Tiimin osamista ylläpidettiin aktiivisella kansallisella yhteistyöllä ja tarpeenmukaisiin koulutuksiin osallistumalla.

Kirjastotoimenjohtaja on tukenut tiimin toimintaa, ollut aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä, järjestänyt säännöllisesti Savon kirjastojen johtajien aamukahveja ja vastannut kehittämistehtävän toteutuksesta (10 % työajastaan). Lisäksi alueel-

lisen kehittämistyön toteutukseen ja suunnitteluun on osallistunut pienellä työpanoksella antokaukolainausta hoitava kirjastovirkailija, asiakas- ja kokoelmapäällikkö, lasten ja nuorten kirjastopalveluiden päällikkö ja kirjaston hallintopalveluvastaava. Rahoitusta ja resursseja suunniteltiin yhdessä Kuopion kaupunginkirjaston hallintopalveluvastaavan ja kirjastotoimenjohtajan kanssa.

Yhteensä alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen käytettiin 3,05 henkilötyövuotta.

Savon alueellisen kehittämistyön suunnitteluryhmä pohtii kansalliseen ja alueelliseen tietoon nojaten Savon kirjastoille parhaiten soveltuvia osaamisen kehittämisen teemoja, tapoja ja kirjastojen verkostoitumista ja yhteistyötä tukevia toimia. Työryhmässä on pysyvä edustus Kuopiosta, Mikkelistä ja Itä-Suomen AVIsta. Lisäksi mukana on 2 Etelä-Savon kirjastojen edustajaa ja 2 Pohjois-Savon kirjastojen edustajaa, jotka valitaan aina kaksivuotiskaudeksi kerrallaan. Uudet edustajat aloittivat työryhmässä vuoden 2024 alussa.

Vuonna 2024 työryhmä kokoontui 3 kertaa etäyhteyksin sekä viesti tarvittaessa ajankohtaisista asioista sähköpostitse. Savon AKE-työn lisäksi kokouksissa käytiin läpi ajankohtaisia kansallisia asioita, ajankohtaisia AVIn asioita ja keskusteltiin Savon kirjastojen toimintaympäristöstä.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

VUODEN 2024 TAVOITTEET JA PAINOPISTEET

Toimintavuoden 2024 tavoitteena oli Savon yleisten kirjastojen verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen sekä kirjastohenkilökunnan osaamisen monipuolinen kehittäminen. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet ja painopisteet vuonna 2024 pohjautuivat kirjastolakiin, alueen kirjastohenkilökunnan toiveisiin ja palautteeseen (mm. kirjastovierailujen yhteydessä käydyt keskustelut), AVIn peruspalvelujen arviointiin, kirjastojen ja työelämän tulevaisuuden näkyymiin, kansalliseen yhteistyöhön sekä alueemme suunnittelutyöryhmän näkemykseen.

Toimintaa pyrittiin arvioimaan ja kehittämään jatkuvasti yhdessä alueen kirjastojen kanssa. Vierailuilla alueen kirjastoissa oli tässä merkittävä rooli.

AKE-työllä on edistetty yleisiä kirjastoja koskevan lain (1492/2016) tavoitteita ja opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian 2025 vaikuttavuustavoitetta osallisuudesta ja tasapuolisesta osallistumisesta kulttuuriin.

Vuoden 2024 osaamisen kehittämisen pääteemat olivat toimiva kirjastotila sekä vaikuttava & osallistava kirjasto. Lisäksi panostettiin erityisesti digitaitoihin ja kirjallisuuden sisältöosaamiseen.

Aihepiirien ympärille suunniteltiin monipuolisia koulutuskokonaisuuksia, kuten webinaareja, koulutuspäiviä, työpajoja, aineistonostoja, omaehtoisen opiskelun tukemista, etäkahveja ja keskustelutilaisuuksia. Etäkoulutuksissa ja -tilaisuuksissa hyödynnettiin Teams- ja Zoom-ympäristöjä sekä Liboppi-oppimisalustaa. Vuoden aikana järjestettiin muutama lähikoulutus, mutta valtaosa koulutuksista toteutettiin edelleen etätilaisuuksina kirjastojen toiveesta. Yksi lähikoulutus muutettiin etäkoulutukseksi vähäisen ilmoittautuneiden määrän takia. Verkostoitumi-

sen paikkoja luotiin myös opintomatalla, joka tehtiin toiveiden mukaan Lippulain ja Fyyrin kirjastoihin rajatulle osallistujamäärälle. Lähikoulutuksina toteutettiin myös kaksi Itä-Suomen laajuista verkostoitumispäivää yhteistyössä Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKEn kanssa.

Suuri osa koulutuksista tallennettiin alueen kirjastojen käyttöön joko 2 viikoksi tai tekstitettynä sopimuksen mukaiseksi ajaksi. **Tämä katsottiin tärkeäksi etenkin pienten kirjastojen henkilökunnan kouluttautumisen näkökulmasta, sillä koulutuksiin ei ole aina mahdollista osallistua reaaliaikaisesti.**

Osaamisen kehittämisen teemat 2024 avattuna tarkemmin:

1. TOIMIVA KIRJASTOTILA

- **Uudet, uudistetut ja kiinnostavat kirjastotilat**
 - Virtuaalimatkat
 - Muuttunut kirjastotyö (resilienssi, vanhasta luopuminen)
 - Opintomatka
- **Turvallinen kirjastotila**
 - Turvallisemman tilan periaatteet
 - Kirjastotilan turvallisuus käytännössä
 - Moninaiset asiakkaat, moninaisuusosaaminen

2. VAIKUTTAVA JA OSALLISTAVA KIRJASTO

- **Vaikuttava markkinointi** (ideoita ja työkaluja nostaa kirjaston vaikuttavuutta kunnassa)
- **Vaikuttava tapahtumatuoanto** (hyviä esimerkkejä etenkin Savosta, demokratia-tapahtumat)

3. DIGIOSAAMISEN KEHITTÄMINEN

- Tekoäly
- Digiä tunnissa (esim. saavutettavuustyökalut, verkon vaarat)
- Digiopastamisen rajat -julistte asiakkaille
- Digivartit Joensuun AKEn kanssa

4. KIRJALLISUUS

- Lasten ja nuorten vinkkikahvien lisäksi myös aikuisten aineistojen sisältöjä

KOULUTUSTILAISUUDET JA ETÄKAHVIT

Vuoden 2024 aikana järjestettiin runsaasti koulutustilaisuuksia ja etäkahveja sovituista teemoista sekä muista ajankohtaisista aiheista. Tarvittaessa reagoitiin myös akuutteihin koulutustarpeisiin ja -toiveisiin.

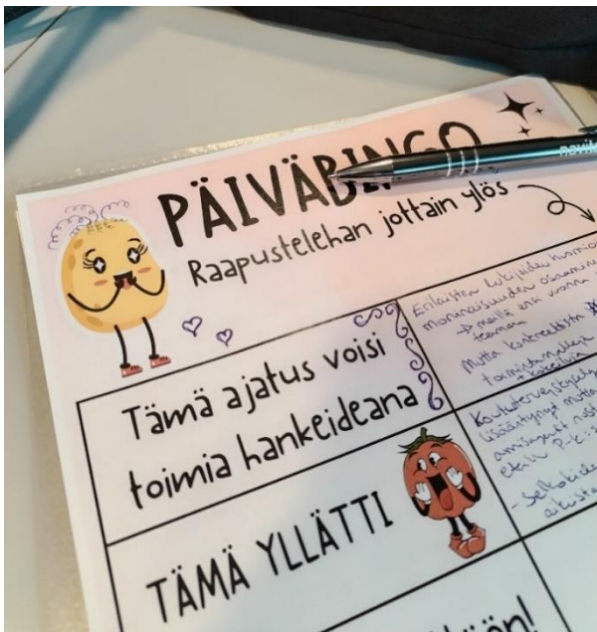
Yhteensä järjestettiin 43 eri tilaisuutta. Reaaliaikaisia osallistujia oli 1180, jonka lisäksi tallenteita katsottiin yhteensä 335 kertaa.

Osallistujia ja tallenteiden katselijoita oli yhteensä 1515.

Etäkahvit ovat olleet alueellamme tärkeitä pitkien välimatkojen takia jo usean vuoden ajan. Osallistumisen kynnys on haluttu pitää matalana: etäkahveille ei vaadita ennakoilmoittautumista ja ne kestävät yleensä noin tunnin. Vuonna 2024 järjestettiin säännöllisesti toistuvia alueen kirjastojen johtajien aamukahveja, kirjallisuuskahveja sekä digivartteja (yhdessä Joensuun AKE:n kanssa). Muita ajankohtaisia etäkahvialueita olivat mm. kansallinen e-kirjasto, nepsy-asiat, musiikki-kirjastotyö, kirjastoautotoiminta, lukukoiratoiminta, Celia ja ERTE. Vuoden AKE-toiminnan suunnitelmia esiteltiin tammikuussa *Vuosi käyntiin!* -etäkahveilla. Toiveita etäkahvien aiheista saatiin runsaasti alueen kirjastoista, ja tarvittaessa kahvit järjestettiin nopealla aikataululla. Etäkahvien myötä ihmiset ovat tulleet toisilleen tutummiksi, ja esimerkiksi alueen kirjastojen johtajat ovat muodostaneet yhdessä verkoston, jolloin myös kollegan puoleen kääntyminen on helpompaa. Etäkahvien avulla on pystytty jakamaan tehokkaasti tietoa myös siitä, mitä kansallisesti ja kansainvälisesti on meneillään kirjastoalalla.

Varsinaiset koulutukset toteutettiin suurimmaksi osaksi puolen päivän mittaisina, mutta mukana oli myös jokunen koko päivän kestänyt koulutus. Isoimmat koulutukset olivat Nepsy-asiakkaiden kohtaaminen ja huomioiminen kirjastossa; Moninaiset asiakkaat kirjastossa; Kuulovammaisena digituessa; Vaikuttavaa ja tavoitteellista viestintää kirjastoille; Verkon vaarat; Päihteitä käyttävän ihmisen kohtaaminen ja turvallinen tila kirjastossa; Näkemiin autofiktio! Tervetuloa fiktio! Poimintoja uudehkosta kaulokirjallisuudesta & hyvän mielen läm-

minhenkiset kirjat; Vaikuttava tapahtumatuotanto: kirjasto järjestää, osallistaa, mahdollistaa.

Koulutussuunnittelussa tehtiin sujuvaa yhteistyötä Itä-Suomen AVIn, Joensuun AKE:n ja muiden AKE-kirjastojen kanssa. Erityisesti yhteistyötä tehtiin Itä-Suomen laajuisesti: yhdessä Joensuun AKE:n kanssa suunniteltiin mm. yhteisiä digivartteja, ja Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKE:n kanssa suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä kirjastoesihenkilöiden kokoontumisajot keväällä ja Itä-Suomen kirjastolaisten kokoontumisajot syksyllä (molemmat Varkaudessa). Kansallisena yhteistyönä toteutettiin kirjastojen valmiuspäivä, johon liittyi myös paikallinen Itä-Suomen kirjastojen oma työpaja kuntien ja kirjastojen varautumistyöstä.

Yhtenä hyvänä esimerkkinä Itä-Suomen laajuisesta yhteistyöstä on pari vuotta sitten startannut Tukipiiri. Ajatus Tukipiiristä heräsi yhdessä Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKE:n kanssa, sillä Itä-Suomen alueella on paljon uusia kirjastonjohtajia ja esihenkilöitä. Yhdessä suunniteltiin kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea erityisesti Itä-Suomen kirjastojen uusia johtajia ja sellaisia, jotka kaipaavat vertaistukea työhönsä. Tukipiiriä jatkettiin vuonna 2024, ja tapaamiskertojen vetovastuu jaettiin Itä-Suomen AVIn, Kuopion AKE:n ja Joensuun AKE:n kesken.

TUKIPIIRI

Koulutustilaisuuksiin osallistuneilta pyydettiin palautetta. Palaute oli erittäin hyvää: **kokonaistyytyväisyys tilaisuuksista oli 4,67** (asteikolla 1–5). Käytössä oli oma palautelomake, jossa kysyttiin myös sitä, kuinka osallistuja voi hyödyntää oppimaansa ja mitä hän aikoo jakaa tilaisuudesta työyhteisössään. Tällä haluttiin ohjata ajatuksia siihen, että koulutusten anti kulkeutuisi eteenpäin ja pysyisi mielessä. Palautteissa oli useimmiten kiitoksia, mutta myös koulutustoiveita ja kehitysehdotuksia AKE-toimintaan. Moni koki tallenteen tai jälkeempään jaettavan koulutusmateriaalin tärkeänä. Ryhmätyöt ja työpajat jakoivat edelleen mielipiteitä, samoin lähikoulutusten järjestäminen.

Meillä mietitään parhaillaan tapahtumatuotannon uudistamista kirjaston väistötila-aikaa ja peruskorjausta silmällä pitäen. Koulutuksesta sai arvokkaita vinkkejä siitä, kuinka laaja-alaisesti tapahtumatuotannossa voi tehdä yhteistyötä eri kumppanien kanssa ja kuinka tapahtumia voi järjestää myös omien toimitilojen ulkopuolella.

Todella hyvä kokonaisuus ja asiantunteva kouluttaja, erityisesti oli mukavaa saada paljon käytännön vinkkejä. Tulen ehdottomasti levittämään koulutuksesta saamaani tietoa työyhteisöön. Koulutus herätti paljon ajatuksia oman viestinnän kehittämisen suhteen ja sain heti uusia ideoita.

Kokemusasiantuntijan puheenvuoro antoi perspektiiviä ja ajattelemisen aihetta. Kohtaamistaitoihin sain käytännön vinkkejä ja tärkeää taustatietoa.

On kiva kuulua Kuopion AKEen, teitä on aina niin helppo lähestyä.

Vuonna 2024 järjestetyt koulutukset ja etäkahvit

Tapahtuman nimi	Päiväys	Osallistujat	Tallennekatselut	Yhteensä	Sarak
Vuosi käyntiin! -etäkahvit. Savon AKE-tiimi esittelee vuoden 2024 osaamisen kehittämisen suunnitelmia.	16.1.2024	39		39	
Kirjallisuuskahvit: aikuisten sarjakuvat ja manga. Vinkkaajina Kuopion anime- ja mangayhdistyksen puheenjohtaja Anni Kauttonen sekä Tero Mielonen.	24.1.2024	29		29	
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	30.1.2024	25		25	
Digivartti: Microsoft 365 -sivusto	6.2.2024	31	10	41 *)	
Nepsyasiakkaiden kohtaaminen ja huomioiminen kirjastossa -webinaari. Hanna Hannukainen ja Riikkamaria Korhonen	14.2.2024	23	56	79	
Lanu-kirjallisuuskahvit: lasten ja nuorten selkokirjat. Mukana kirjailija Satu Leisko.	21.2.2024	29		29	
Digivartti: Skannattu tiedosto muokattavaksi	5.3.2024	40	27	67 *)	
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	11.3.2024	26		26	
E-kirjastoperehdytys, Marja Hjelt	14.3.2024	51	70	121	
Keskustelua ERTEn ajankohtaisista asioista ja suunnitelmista -etäkahvit	21.3.2024	18		18	
Digivartti: Google Kääntäjä	2.4.2024	9	11	20 *)	
Moninaiset asiakkaat kirjastossa -koulutus, Arlene Tucker ja Martina Marti Kulttuuria kaikille -palvelusta.	3.4.2024	19	3	22	
Kirjallisuuskahvit: dekkarit	9.4.2024	35		35	
Kuopion pääkirjaston nepsy-nurkan esittely, Raija Savinainen	10.4.2024	26	14	40	
Kirjastoiesihenkilöiden Tukipiiri: Valmentava työote (Kuopion ja Joensuun AKE:n vetovastuu), fasilitoimassa Jaana Piippo	11.4.2024	9		9	
Lukukoirakahvit II	22.4.2024	16		16	
Musiikkikirjastotyö -etäkahvit	25.4.2024	21		21 *)	
Opintomatka: Lippulaivan ja Fyyrin kirjastot	2.5.2024	23		23	
Digivartti: Digijäte	7.5.2024	22	25	47	
Lisää perehdytystä kuntien yhteiseen E-kirjastoon	7.5.2024	62		62	
Kuulovammaisena digituessa -valmennus, Kuuloliiton asiantuntija Iida Heinämäki	14.5.2024	17		17	
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	17.5.2024	23		23	
Vaikuttavaa ja tavoitteellista viestintää kirjastoille -webinaari. Viestinnän ja sosiaalisen median asiantuntija Piritta Seppälä	22.5.2024	24		24	
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	27.8.2024	24		24	
Lanu-kirjallisuuskahvit: lasten jännityskirjallisuus, vinkkaajana Elo Lammi	3.9.2024	44	15	59	
Digivartti: Käänteinen kuvahaku	12.9.2024	20	13	33 *)	
Lastenkirjainstituutin toiminnan ja tietokannan etäesittely	12.9.2024	23	4	27	
Näkökulmia kirjastojen varautumissuunnitteluun, Itä-Suomen työpaja	17.9.2024	17		17 *)	
Celia-kahvit	24.9.2024	58		58	
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	1.10.2024	26		26	
Kirjallisuuskahvit: aikuisten uutuselämäkerrat, vinkkaamassa kirjailija, toimittaja ja kirjallisuuskriitikko Suvi Ahola	2.10.2024	46	6	52	
Digivartti: Hakutyökälyt – Googlestä kaikki irti	3.10.2024	33	28	61	
Verkon vaarat -koulutus, Ari Haasio	8.10.2024	29	23	52	

Päihteitä käyttävän ihmisen kohtaaminen ja turvallinen tila kirjastossa -valmennus.				
Diakonissalaitos, mukana myös kokemusasiantuntija. Kuopio.				
	28.10.2024	25	18	43
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	5.11.2024	20		20
Digivartti: Helpota työskentelyäsi	7.11.2024	35	12	47 *)
Näkemiin autofiktio! Tervetuloa fiktio! Poimintoja uudehkosta kaunokirjallisuudesta & hyvän mielen lämminhenkiset kirjat, Marika Helovu. Iisalmi				
	5.11.2024	13		13
Näkemiin autofiktio! Tervetuloa fiktio! Poimintoja uudehkosta kaunokirjallisuudesta & hyvän mielen lämminhenkiset kirjat, Marika Helovu. Kuopio				
	6.11.2024	17		17
Näkemiin autofiktio! Tervetuloa fiktio! Poimintoja uudehkosta kaunokirjallisuudesta & hyvän mielen lämminhenkiset kirjat, Marika Helovu. Teams				
	7.11.2024	31		31
Lanu-kirjallisuuskahvit: eri kieliset kirjat ja kirjoja erityisryhmille				
	18.11.2024	20		20
Vaikuttava tapahtumatyönto: kirjasto järjestää, osallistaa, mahdollistaa, kouluttajana Päivi Jokitalo. Esimerkkejä kirjastojen vaikuttavasta tapahtumatyöstä.				
	3.12.2024	38		38
Kirjastoautokahvit	16.12.2024	23		23
Savon kirjastojen johtajien etäkahvit	17.12.2024	21		21
	Yhteensä	1180	335	1515
*) Itä-Suomen laajuinen				

MUU OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Vuoden aikana osallistuttiin aktiivisesti **Liboppi-oppimisalustan** valtakunnallisen toimituskunnan työhön ja oppimisalustan markkinointiin. Libopin valtakunnallisia ja alueellisia sisältöjä hyödynnettiin täydennyskoulutuksen järjestämisessä. Sisällöt markkinoitiin etäkahveilla, verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja sähköpostitse. Alueen kirjastoille annettiin myös tarvittaessa tukea oppimisalustan käytössä. Suosituimmat kurssit alueella olivat *Kuntien yhteinen e-kirjasto* (33 aktiivista osallistujaa) ja *Hei me vinkataan!* (17 aktiivista osallistujaa). Kaikkiaan alueen kirjastohenkilökunta osallistui vuoden aikana 25 eri kurssille.

Savon kirjastolaisilla on oma Teams-ympäristö, jonka tarkoituksena on toimia matalan kynnyksen keskustelualustana. Se tarjoaa mm. koulutusmateriaalien ja kamaiseen hyvän alustan. Teams-ympäristön suunnittelu käynnistettiin yhteisillä Savon kirjastolaisten etäkahveilla vuonna 2021, jolloin sinne luotiin myös rakenne ja seuraavat kanavat: Yleinen, Aikuisten sisällöt, Kirjastoautot, Kokoelmatyö ja luettelointi, Koulutukset ja materiaalit, Lanu-työ, Liboppi, Seniorityö ja Tapahtumat. Tarkoitus on yhdessä muokata ympäristöä alueemme tarpeita vastaavaksi.

Savon kirjastojen käytössä on **lainattavia laitelootia**, joita kirjastot voivat tilata käyttöönsä noin kahden viikon ajaksi. Jokaisen laiteloitan mukana on perusteelliset ohjeet laitteiden käyttöön sekä vieraskirja, johon kirjastot voivat jättää palautetta ja kertoa kokemuksistaan. Lisäksi mukana on digiasioista vastaavan AKE-informaation suorat yhteystiedot ongelmatilanteiden varalle.

Kokeile! -laatikon avulla voi testata virtuaalilaseja ja mukana tulevia demoja ja pelejä, **Pelaa!** -laatikko mahdollistaa tutustumisen pelimaailmaan ja pelitapahtuman järjestämisen, **Kuvaa!** -laatikko sisältää erilaisia valokuvaamiseen liittyviä laitteita ja **Opeta!** -laatikko sisältää etä- ja lähiopetustilanteita helpottavia välineitä. Vuoden 2024 aikana perustettiin viides **Aisti!** -laatikko, jonka avulla pääsee tutustumaan erilaisiin neuropsykiatrisissa haasteissa ja keskittymisessä auttaviin välineisiin.

Lainattavia laitelootia on esitelty mm. yhteisillä etäkahveilla, Kuopion AKEn verkkosivuilla ja sähköpostitse lähetetyissä uutiskirjeissä. Mukana kulkeviin vieraskirjoihin on tullut vinkkejä ja lisäohjeita muille kirjastoille. Kirjastot olivat hyödynneet laitteita tapahtumissa, digitaitojen oppimisessa ja esimerkiksi kirjaston markkinoinnissa ja opetustilanteissa.

Tämä on hieno kokonaisuus. Tarkoituksena on tehdä omasta kirjastosta esitelyvideo ja ottaa markkinointikuvia. Mukana on selkeät ohjeet ja näillä pääsee helposti alkuun. Suosittelen!

Joensuun, Kuopion, Porvoon, Rovaniemen, Tampereen ja Vaasan AKEt järjestivät kaikille kirjastoalan työntekijöille suunnatun vuoden mittaisen **mentoriohjelman**, jonka keskeisiä teemoja olivat **hiljainen tieto, osallisuus, viestintä, itsensä johtaminen ja yhteistyö**. Mentorointi on molemmille osapuolille erinomainen tapa saada uusia näkökulmia, osaamista ja verkostoja tukemaan kirjaston arkea. Savon alueelta oli mukana neljä henkilöä ja ohjelma sai hyvää palautetta.

Kuopion AKE oli mukana **Kartta osaamisen poluille** -yhteistyössä Joensuun, Rovaniemen ja Vaasan AKE:n kanssa. Yhteistyö käynnistyi vuonna 2023 ja jatkuu edelleen seuraavalle vuodelle, jolloin on tulossa mm. yhdessä suunniteltu julkaisu oheismateriaaleineen sekä Liboppi-kurssi. *Kartta osaamisen poluille* kannustaa jatkuvaan oppimiseen ja auttaa sekä kirjastojen työntekijöitä että esimiehiä tunnistamaan oppimisen tapoja ja navigoimaan monenlaisissa osaamistarpeissa.

Keväällä toteutettiin toivottu **opintomatka** Espoon Lippulaivan kirjastoon ja Kirkkonummen kirjastotalo Fyyriin. Opintomatkan teemana olivat etenkin uudet ja kiinnostavat kirjastotilat. Mukaan lähti 23 kirjastoammattilaista ympäri Savoaa. Opintomatkaan oltiin erittäin tyytyväisiä, ja se sai kokonaisarvosanaksi 4,92/5.

YHTEISTYÖ ALUEEN KIRJASTOJEN KANSSA

AKE-toiminnan alussa vierailtiin kaikissa Savon kirjastoissa, ja sen jälkeen kirjastovierailuja on haluttu jatkaa joka vuosi resurssien mukaan. **Vuoden 2024 aikana vierailtiin yhteensä 11 alueen kirjastossa:** Vehmersalmella, Tuusniemellä, Nilsiässä, Riistavedellä, Vesannolla, Kurkimäessä, Mäntyharjulla, Ristiinassa, Kaavilla, Juankoskella ja Rautavaaralla. Vierailuja kohdennettiin etenkin sellaisiin kirjastoihin, joissa ei oltu hetkeen käyty.

Kirjastovierailuissa tärkeintä oli molemminpuolinen tutustuminen ja kuulumisten vaihto: oli tärkeää kuulla kirjastojen ajankohtaisista asioista ja samalla kertoa AKE:n kuulumisia. Keskustelua käytiin mm. osaamistarpeista ja koulutus- ja etäkahvitoiveista, digiasioista ja viestinnästä. Vierailuilla saatiin runsaasti palautetta, toiveita ja kehittämisohdotuksia AKE-työhön. Vierailut olivat kaikkiaan todella antoisia ja hyödyllisiä toiminnan kehittämisen kannalta. Kirjastojen hyviä käytänteitä jaettiin vierailujen jälkeen verkkosivuille ja sosiaalisen median kanaviin.

Keväällä 2024 alueen kaikille kirjastoille lähetettiin kysely, jonka tarkoitus oli tukea tulevan toimintavuoden suunnittelua. Kyselyyn saatiin yhteensä 48 vastausta. Kyselyssä selvitettiin mm. koulutustoiveita, digiosaamisen kehittämisen

tarpeita, kirjallisuuskahvien aiheitoiveita, toiveita koulutusten muotoihin, kestoisiin ja koulutusmateriaaleihin, kiinnostusta muuhun AKE-toimintaan sekä muita ideoita ja toiveita Kuopion AKELLE. Kyselystä oli kirjastovierailujen ohella paljon hyötyä tulevan vuoden toimintasuunnitelman laatimisessa ja toiminnan kehittämisessä. Kyselyn tuloksia esiteltiin alueen kirjastoammattilaisille parissa eri tilaisuudessa.

Kyselyssä nousseet tärkeimmät osaamisen kehittämisen teemat:

- **työelämätaidot ja työhyvinvointi** (kirjastonäkökulma):
työssäjaksaminen, työyhteisötaidot
- **kirjallisuuden sisällöt ja kokoelmatyö:**
aikuisten aineistot, vinkkauksen perusteet ja syvällisempi aineistojen tuntemus (esim. historian konteksteihin kietoutuva)
- **pedagoginen osaaminen:**
mediakasvatus ja nuortenkirjastotyö
- **digiosaaminen:**
tekoälyn kehityksen seuraaminen, asiakkaille annettava digituki
- *markkinointi, viestintä, tapahtumatyönto (näihin panostettu jo tänä ja viime vuonna)*

Vuoden aikana palautetta saatiin myös sähköpostitse, puhelimitse ja verkkosivujen kautta.

VIESTINTÄ

Viestinnän rooli korostuu laajassa ja moninaisessa Savon kirjastojen verkostossa. Alueella on paljon pieniä kirjastoja, ja kaikkien alueen kirjastojen tavoittaminen viestinnässä on tärkeää. Savon AKEN keskeisimmät viestintäkanavat ovat julkinen kotisivu <http://savonake.fi> sekä sähköposti. Lisäksi Savon AKella on Instagram-tili, julkinen Facebook-profiili sekä suljettu Facebook-ryhmä.

Ajankohtaiset asiat ja tulevat koulutukset kerätään **säännölliseen uutiskirjeseen**, joka lähetetään sähköpostitse alueen kirjastoille kuukausittain, yleensä kuukauden alussa. Vuonna 2024 uutiskirjettä kehitettiin edelleen, ja siihen kerättiin mukaan myös muita tiedotusasioita, kuten tärkeimpiä kansallisia koulutuksia ja AVIn järjestämiä koulutuksia.

Viestintää toteutetaan oman viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Suunnitelmaan on koottu Savon AKE:n viestinnän periaatteita, arvoja ja käytänteitä, ja se päivitetään vuosittain. Viestinnällä pyritään informoimaan mahdollisimman laajasti Savon alueella, mutta luomaan samalla rentoa ja avoimuutta edistävää ilmapiiriä. Viestinnän tavoitteena on tuoda Savossa tehtävää AKE-työtä, kehittämistä ja kouluttamista tutuksi sekä tuoda esille alueen kirjastoalaisten osaamista ja vahvuuksia. Viestintäkanavia käytetään monipuolisesti ja suunnitelmallisesti. Savon AKE:n julkinen

Facebook-sivu pyrkii erityisesti nostamaan esiin alueen kirjastojen osaamista ja ajankohtaisia asioita, ja suljetussa ryhmässä jokainen kirjasto voi itsekin jakaa kuulumisiaan. Kirjastovierailujen valokuvia on jaettu runsaasti sekä julkisella Facebook-sivulla että Instagramissa. Eri kanavissa on myös muistuteltu tulevista koulutuksista ja jaettu tunnelmia tilaisuuksista paikan päältä.

Seuraajat Instagramissa 12/2024: 247

Seuraajat Facebookissa 12/2024: 190

ANTOKAUKOLAINAUS

Yhtenä alueellisen kehittämistehtävän toteutustapana esitetään kirjastolain esittämisessä kaukolainojen antaminen muille yleisille kirjastoille, ja tästä antokaukolainauksesta syntyvät postituskulut katsotaan katettavaksi valtionavustuksella.

Kuopion kaupunginkirjasto lähetti antokaukolainoja vuoden 2024 aikana yhteensä 1044 kappaletta.

KANSALLINEN YHTEISTYÖ

Kuopion AKE-tiimi oli aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä ja osallistui muiden alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen välisiin tapaamisiin (AKE-linjakokoukset ja AKE-etäkahvit) ja viestintään, työryhmiin, Liboppi-toimituskuntaan, kansallisen mentoriohjelman suunnitteluun, Kartta osaamisen poluille -yhteistyöhön, hyvien ideoiden jakamiseen ja muuhun kansallisella tasolla tehtävään kehittämistoiminnan suunnitteluun.

AKE-kirjastojen kirjastotoimenjohtajat tekivät myös keskenään hyvää yhteistyötä. Yhteistyössä oli mukana VAKE ja erityistehtävää hoitavat kirjastot.

Kuopion AKE oli mukana kesän 2024 kirjastopäivillä, jotka järjestettiin Kuopiossa.

Verkostokartta, vuoden 2024 tilanne

